

Estonya, e-vatandaş arıyor

Baltık devletlerinden Estonya Cumhuriyeti, bilgi teknolojileri alanında hızla büyüyor. Ülke yönetimi, internet üzerinden "e-vatandaşlık" hizmetini başlattı. Hükümet, 2025 yılında, e-Estonyalı sayısını 10 milyona ulaştırmayı hedefliyor... KEREM KÖFTEOĞLU

FINLANDIYA Körfezi ile Rusya Federasyonu arasında yer alan Estonya, 'Kuzey'in Güzelleri' Letonya ve Litvanya ile birlikte Baltık Denizi'ne bakan üç küçük ülkeden en kuzeyde olanı. Nüfusu 1.3 milyon olan bu minik ülke, bağrından Skype, Nortal, TransferWise ve Lingvist gibi dünyaca ünlü teknoloji firmalarını çıkarmayı başardı.

Ülkenin küçük olması, önüne büyük hedefler koymasına engel değil. Estonya Hükümeti, 'dijital ülke' olma hedefi yolunda ilk adımı 2014'te atarak, internet üzerinden "e-vatandaşlık" hizmetini başlattı. E-vatandaşlık, Estonya'da olmadan ve Estonyalı olmaya gerek kalmadan ülkede iş kurma imkânı veriyor. Bunun için pasaport bilgilerinin internet üzerinden doldu-

rulup, kredi kartıyla 100 euro ödenmesi yeterli.

E-vatandaşlık uygulamasıyla 2025 yılında, e-Estonyalı sayısının 10 milyona ulaştırılması hedefleniyor. Bu uygulamanın

hem girişimci hem de Estonya Hükümeti'ne birçok yararı olduğu belirtiliyor. Estonya bu uygulamadan doğrudan değil, ama bankacılık ve rehberlik hizmetlerinden gelir sağlamayı amaçlıyor. Nitekim e-Estonya projesi kurucularından Kaspar Korjus, e-Estonyalıların beklenen tek verginin kazançları üzerinden alınacak gelir vergisi olduğunu vurguluyor.

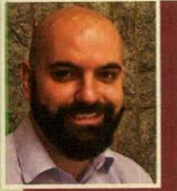
Öğrencilere girişimcilik fırsatı çok

Study in Estonia Uluslararası Eğitim Kıdemli Pazarlama firmasından Hakan Karaoğlu, ülkenin dünyada iyi derecede girmiş üniversitelere sahip olduğunu söylüyor. "Bu üniversiteler, uluslararası çapta matematik, fen ve okuma becerilerini ölçen önemli sınavlardan biri olan PISA'da her yıl derecede giriyor" diyor Karaoğlu konuyla ilgili olarak şu bilgileri veriyor: "Üniversiteden mezun olan öğrenciye potansiyel vatandaş gözüyle bakılıyor. Öğrencilik durumu devam ederken, sınırlama olmaksızın iş bulup çalışabiliyor. Üniversiteden mezun olduğunda ise ülkede altı ay daha kalabiliyor.

Mezunlara bu süre zarfında 2 bin 500 euro gibi sembolik bir rakamla kendi işini kurma imkanı da tanınıyor. Devlet, genç girişimcilerin açtığı şirketi iki yıl yakından

izliyor. Umut görürse bu şirkete gerekli desteği sağlayıp onu büyütüyor. Ülke yönetimi, Türkiye'den potansiyeli yüksek, parlak beyinlere sahip öğrencileri ülkeye çekip, onları dünyaya açmayı hedefliyor. Siber güvenlik, kripto yazılımı gibi alanlarda kendine güvenen gençlere yüzde 45 burs veriliyor. Bu arada Estonya'daki üniversitelerde eğitim görmeyen yıllık maliyeti 3 bin euro'dan başlayıp 5 bin euro'ya kadar çıkıyor. Yaz okullarında üç haftalık eğitim 400 ila 700 euro arasında değişiyor."

Hakan Karaoğlu

ÖNCE AB SONRA DÜNYA

Avrupa'nın siber gücü olmayı hedefleyen Estonya hükümeti, başta siber güvenlik ve kriptoloji olmak üzere, finans, sağlık, akıllı şehirlik, mobil uygulamalar, çevrimiçi çözümler ve endüstriyel uygulamalar konusunda fikir geliştirebilecek girişimcilere kapılarını açıyor. Yaratıcı endüstri geliştiren, tasarım ve teknoloji alanlarında iş yapan girişimciler teşvik ediliyor. Üstelik ülkede tek kişilik limited şirket kurana girişimciden, gelir vergisi olarak sadece bankadan para çekerken yüzde 20 vergi alınıyor. Türkiye'de şirket kurmak isteyenlerden, gelir vergisi, KDV, Bağ-Kur vergisi gibi yıllık kazancın yüzde 45'ine ulaşan vergi alınıyor.

Bilgisayar okuryazarlığı ve yazılım konusunun eğitiminin ülkede 7 yaşından itibaren başlatıldığına dikkat çeken uzmanlar, Estonya'nın Avrupa'nın teknoloji ve girişimcilik merkezi olma yolunda hızla ilerlediğine dikkat çekiyor. Fikri olan girişimcilerin önüne Estonya'nın birçok fırsat çıkardığını vurgulayan uzmanlar, "Girişimci fikrini ülkede kolaylıkla test etme fırsatına ka-

vuşuyor. Fikrini burada test ettikten sonra, önce Avrupa Birliği (AB) ülkeleri daha sonra dünyaya açabilecek duruma geliyor" yorumunu yapıyor. Topraklarının yüzde 51'i ormanlarla kaplı olan Estonya bu yönüyle de teknoloji alanında yeni buluşlar yapacak girişimcilere iş dışında rahat nefes alıp, stres atabilecekleri keyifli bir ortam sunuyor.

YATIRIMLAR ARTMALI

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), Mayıs ayında Estonya ile Bilgi İletişim Teknolojileri ve Girişimcilik İşbirliği Semineri'ne ev sahipliği yaptı. Seminerde Estonya ekonomisinin gelişiminde bilgi teknolojilerinin rolü, dijitalleşme, kamu ve özel sektör hizmetlerinde bilgi teknolojilerinin kullanımı, Türkiye ve Estonya arasında iletişim ve iletişim teknolojileri (ICT) alanındaki işbirliğinin geliştirilmesi konuları ele alındı.

TÜİK'in hazırladığı rapora göre, Türkiye-Estonya arasındaki ticaret hacmi 2016 yılında 433 milyon dolar seviyesine ulaştı. Bunun 171 milyon dolarını ihracat, 261 milyon dolarını ise ithalat oluşturuyor. İki ülke arasında son zamanlarda dikkat çeken yatırımlar da gerçekleşti. Bunlardan birini teknoloji sektöründe özel çözümler üreten, daha önce GoSeeDo Turistik Ya-

Nasıl e-vatandaş olunur?

Estonya'nın "E-vatandaş" olmak isteyenlerin internet üzerinden <https://e-resident.gov.ee/> sitesine girip karşılına çıkan formu doldurup 100 euro yatırmaları yeterli. Söz konusu sitede pasaport bilgileri, ad, soyadı, adres ve alınacak vatandaşlıkla ne iş yapılacağı anlatılıyor. Yaratıcı endüstriler desteklediğinden, iş modeli önemli. İşlemler tamamlandıktan sonra başvuru sahibine 10-12 günde onay geliyor. Üç hafta sonra da dijital kimlik kartı Ankara'daki konsolosluga yollanıyor. Estonya devleti e-vatandaşlara,

ülkede oturma izni, oy verme hakkı veya AB ülkelerinde vizesiz dolaşım hakkı vermiyor. İş kurmak isteyen girişimciler bunu kendilerine sağladığı vergi muafiyetleri ve kolaylıklar sebebiyle tercih ediyor. Şirket kurmak için

Estonya'da bir banka hesabı açılması gerekiyor. Bu şirket internet üzerinden kaydedilebiliyor ve tüm evraklar yine internet üzerinden imzalanabiliyor. Bürokrasiyle uğraşmak istemeyen ve bilgi teknolojileri alanında yeni bir iş kurmak isteyen girişimciler e-Estonyalı olmayı tercih ediyor.

Türkiye - Estonya dış ticareti (Milyon \$)

Yıl	Ihracat	İthalat	Hacim	Denge
2010	90.3	146.2	236.5	-55.9
2011	132.0	368.1	500.1	-236.1
2012	168.7	311.3	479.9	-142.6
2013	197.4	258.7	456.0	-61.3
2014	177.6	293.6	471.2	-116.0
2015	117.8	336.8	454.6	-219.0
2016	171.6	261.6	433.2	-90.0

Kaynak: TÜİK

tırımlara ait marka olan QNWS'in sahipleri Estonya'da yaptı. Estonya'nın, adaları birbirine bağlamak için ihtiyaç duyduğu feribotlar Türkiye'deki Sefine Denizcilik tersanesinde inşa edildi. Estonya ile ticaret hacmi henüz arzulanan düzeyde değil ancak önümüzdeki dönemde bu yatırımların artması bekleniyor.

SIFIR VERGİ

Estonya'da yatırım yapmak isteyen girişimciler için ülkenin belli başlı artılarını araştırdık. Öncelikle diğer Baltık ülkeleriyle birlikte Estonya'nın toplamda 7 milyonluk bir pazarı ifade ettiğini unutmamak gerekiyor. Ülke 2004'ten bu yana AB üyesi. Estonya, ICT alanında büyük bir potansiyel barındırıyor. Havacılık, inşaat, müteahhlik, turizm, orman ürünleri, ahşap sanayi, petrokimya, tekstil, hazır giyim, gıda, zeytin ve zeytinyağı alanında da ortak yatırım imkânlarına sahip. Ülkedeki düşük vergilendirme girişimciyi cesaretlendiriyor. Bürokrasinin sıfır seviyelere düşürüldüğü Estonya'da tüm işlemler online yürütülüyor. Öyle ki, 2020 yılında ülkede kâğıt paranın ortadan kaldırılması planlanıyor.

Estonya'nın temel ekonomik göstergeleri

	2012	2013	2014	2015	2016
GSYİH (milyon dolar)	22.674	24.888	25.947	20.952	20.872
GSYİH (milyon euro)	17.637	18.739	19.526	20.074	21.03
Reel GSYİH artış hızı (%)	4.7	1.6	2.1	2.3	2.8
GSYİH harcama göstergeleri (% değişim)					
Özel tüketim harcamaları	5.1	3.8	4.5	4.3	4
Kamu harcamaları	3.3	2.8	2.3	2	1.3
Brüt sabit yatırımlar	10.9	2.2	-2.8	3.5	5
GSYİH bileşenleri (% değişim)					
Tarım	16.6	-3.9	8.1	2.5	2.3
Sanayi	3.3	1.5	1.5	3	4.5
Hizmetler	4.5	2.6	0.6	1.9	2.6

